

रिब्दीकोट गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: १ रिब्दीकोट कार्तिक २६, २०७७ साल संख्या: १

भाग - २

रिब्दीकोट गाउँपालिका

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ बमोजिम गाउँ सभाले बनाएको तल लेखिए बमोजिम सहकारी नियमावली सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

रिब्दीकोट गाउँपालिकाको सहकारी नियमावली, २०७७

कार्यपालिकाबाट पारित मिति २०७७।०७।२६

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

- (१) को नियमावलीको नाम 'रिब्दीकोट गाउँपालिकाको सहकारी नियमावली, २०७७' रहेको छ ।
- (२) यो नियमावली तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा :

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यो नियमावलीमा :

- क) 'ऐन' भन्नाले रिब्दीकोट गाउँपालिकाको सहकारी ऐन, २०७४ लाई सम्झनुपर्छ ।

- (ख) 'कर्जा' भन्नाले चल अचल सम्पत्ति, बन्धक वा अन्य आवश्यक सुरक्षण वा जमानत लिई वा नलिई सहकारी संस्थाले सदस्यलाई दिएको कर्जाको साँवा, व्याज र हर्जाना रकम सम्भन्नु पर्छ ।
- (ग) 'कर्जा असुली न्यायाधिकरण' भन्नाले नियम ३० बमोजिम गठन हुने कर्जा असुली न्यायाधिकरण सम्भन्नु पर्छ ।
- (घ) 'कर्जा सूचना केन्द्र' भन्नाले ऐनको दफा ६० बमोजिमको कर्जा सूचना केन्द्र सम्भन्नुपर्छ ।
- (ङ) 'व्यवस्थापक' भन्नाले सहकारी संस्थाको व्यवस्थापक सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले प्रबन्धक वा कार्यकारी निर्देशक वा प्रमुख कार्यकारी अधिकृत समेतलाई जनाउँछ ।
- (च) 'संस्थागत पूँजी' भन्नाले संस्थाको पछिल्लो आर्थिक वर्षको जगेडा कोष र घाटापूर्ति कोषको रकम सम्भन्नुपर्दछ ।
- (छ) 'संघीय सहकारी कानुन' भन्नाले सहकारी ऐन, २०७४ र सहकारी नियमावली, २०७५ सम्भन्नुपर्छ ।
- (ज) 'परियोजना' भन्नाले नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, रिब्दीकोट गाउँपालिका र सरकारी तथा गैर सरकारी संघ वा संस्थागत निश्चित समय तोकी वा बहुवर्षिय रुपमा संचालनमा पर्ने योजना, आयोजना र परियोजना लगायतका कार्यक्रमहरु समेतलाई सम्भन्नुपर्छ ।
- (झ) 'पेशागत संगठन' भन्नाले नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र रिब्दीकोट गाउँपालिकाको सरकारी कार्यालय र यी सरकारी कार्यालयको अनुदान वा स्वामित्वमा संचालित विद्यालय, विश्व विद्यालय वा अन्य संगठित संघ संस्थालाई सम्भन्नुपर्छ ।
- (ञ) 'सहकारी संजाल' भन्नाले रिब्दीकोट गाउँपालिकाको सहकारीको दिगो विकास गर्न गठन गरेको स्थानीय सहकारी संजाल सम्भन्नुपर्छ ।

परिच्छेद - २

संस्थाको गठन, दर्ता तथा संचालन

३. संस्थाको गठन :

- (१) ऐनको दफा (३) बमोजिम संस्था गठन गर्दा देहायका शर्त बन्देजहरु पूरा भएको हुनु पर्नेछ :
 - क. पेशागत संगठनका आधारमा दर्ता हुने संस्थाको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको पेशागत संगठनका सदस्य मात्र सदस्यहुन सक्ने,
 - ख. संस्थाको कार्यक्षेत्र पेशागत संगठनकोकार्य क्षेत्रकोआधारमा बढीमा तीन वटा वडा हुन सक्नेछ ।
- (२) संस्था दर्ता गर्दा सम्बन्धीत पेशागत संगठनको सिफारिश आवश्यक हुनेछ ।
- (३) एउटै कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारी, शिक्षक वा प्राध्यापकको संस्था गठन गर्दा त्यस्तो कार्यालयमा कम्तीमा तीस जनको स्थायी दरबन्दी स्वीकृत भएको हुनु पर्नेछ ।
- (४) उपनियम (३) बमोजिमको संस्थामा विश्वविद्यालय वा शैक्षिक संस्थाकोआधारमा गठन हुने संस्थामा कार्यरत प्राध्यापक, शिक्षक तथा कर्मचारी सदस्य हुन सक्नेछन् ।
- (५) यस नियम बमोजिम दर्ता हुने संस्थाको सदस्य एकै प्रकृतिको एक मात्र संस्थामा सदस्य हुन सक्नेछ । तर यस नियमले बसोबासको आधारमा दर्ता हुने अर्को संस्थाको सदस्य बन्न बाधा पर्नेछैन ।
- (६) यस नियम बमोजिम दर्ता भएका संस्थाले देहायका कार्य मात्र गर्न सक्नेछन् :
 - क. सदस्यहरुबाट विनियममा तोकिएको सीमासम्मको मासिक बचत संकलन गर्न सक्नेछन्,

- ख. खण्ड (क) बमोजिम संकलित बचत रकम सदस्यहरुको ऋण तथा सापटीको रुपमा परिचालन गर्ने,
- ग. सदस्यहरुको बौद्धिक विकास, कला एवं साहित्यको क्षेत्रमा रचनात्मक कार्य गर्ने ।

४. संस्था दर्ताको दरखास्तको ढाँचा र पेश गर्नु पर्ने विवरण:

- (१) ऐनको दफा ५ को उपदफा (१) बमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारी समक्ष संस्था दर्ता गर्नका लागि अनुसूची १ को ढाँचामा दरखास्त दिदा ऐनको दफा ५ को उपदफा (२) को खण्ड (ख) बमोजिमको प्रतिवेदन अनुसूची-२ को ढाँचामा र खण्ड (ग) बमोजिमको विवरण अनुसूची (३ को ढाँचामा दरखास्त साथ संलग्न गरी पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम संस्था दर्ताका लागि दरखास्त दिदा ऐनको दफा ५ को उपदफा (२) मा उल्लेखित कागजातका अतिरिक्त देहायका विवरण समेत संलग्न गर्नुपर्नेछ :
- (क) प्रारम्भिक भेलाका निर्णयहरु,
- (ख) अनुसूची-४ को ढाँचामा व्यवसायिक कार्ययोजना,
- (ग) अनुसूची-५ को ढाँचामा सदस्यबाट शेयर पूँजि तथा प्रवेश शुल्क बापत संकलित रकमको भरपाई,
- (घ) अनुसूची-६ को ढाँचामा तदर्थ संचालक समितिका सदस्यहरुको विवरण,
- (ङ) अनुसूची-७ को ढाँचामा स्व-घोषणापत्र,
- (च) अनुसूची-८ को ढाँचामा अधिकार प्रत्यायोजनपत्र,

- (छ) आवेदकहरुको नेपाली नागरिकता प्रमाण(पत्र वा राष्ट्रिय परिचयपत्रको प्रतिलिपि,
- (ज) आवेदकहरु संस्थाको कार्य क्षेत्र भित्र बसोबास गरेको पुष्ट्याई हुने प्रमाण,
- (झ) आवेदकहरु प्रत्येकले संस्थाको कार्ययोजना बमोजिमको सेवा उपयोग गर्ने आधार ,
- (ञ) आवेदकहरुले दर्ता गर्ने अधिकारी तोकिए दिए बमोजिम कम्तिमा एक दिवसीय पूर्व सहकारी शिक्षा तालिम प्राप्त गरेको आवेदकहरु प्रत्येकको प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि,
- (ट) आवेदकहरु प्रत्येकले संस्थाको कार्ययोजना बमोजिमको सेवा उपयोग गर्ने आधार ,
- (ठ) पेशागत संगठनको आधारमा दर्ता हुने संस्थाको हकमा त्यस्तो पेशागत संगठनको आवद्धताको परिचय पत्रको प्रतिलिपि,

५. दर्ताको प्रमाण पत्र :

ऐनको दफा ६ को उपदफा (१) बमोजिम दर्ता भएको संस्थालाई दर्ता गर्ने अधिकारीले अनुसूची (९ बमोजिमको ढाँचामा दर्ताको प्रमाण पत्र दिनु पर्नेछ ।

६. बचत तथा ऋण सहकारी संस्था दर्ताको मापदण्ड :

- (१) रिब्दीकोट गाउँपालिकाको प्रत्येक वडामा रहेको जनसंख्यामा आधारमा प्रत्येक पाँच सय जनसंख्यामा एउटा संस्थामा नबढ्ने गरी बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने संस्था दर्ता गरिनेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम संस्थाको संख्या निर्धारण गर्दा गौमुखी गाउँपालिकाभित्र कार्यक्षेत्र सिमित भएका तथा वडाभित्र कार्यालय रहेका र छिमेक वा बसोबासको साभ्ना बन्धनमा दर्ता गरिएका बचत तथा ऋणको मुख्य

कारोबार गर्ने संस्थाहरुको मात्र आधार लिइनेछ ।

- (३) उपनियम (१) र (२) बमोजिमको मापदण्ड भन्दा बढी बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने संस्थाहरु तीन वर्षभित्र नियम ३० बमोजिम एकिकरण भइसक्नुपर्नेछ ।

७. सहकारी संस्थाको कार्यक्षेत्र :

- (१) ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत संचालनमा रहेका संस्थाहरुका कार्यक्षेत्र कायम गर्ने प्रयोजनको लागि त्यस्ता संस्थाहरुले पेश गर्ने कार्य संचालन प्रतिवेदनमा ऐनको दफा ९ को उपदफा (१) मा उल्लेखित विवरणको अतिरिक्त देहायको विवरण समेत उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।
- (क) मौजुदा कार्यक्षेत्रमा संस्थामा शाखा कार्यालय, सेवा केन्द्र वा सम्पर्क केन्द्र अनुसारको संचालन खर्च, कारोबार र नाफा नोक्सान विवरण,
- (ख) मौजुदा कार्यक्षेत्रको प्रदेश, जिल्ला, स्थानीय तह र वडा अनुसार सदस्यहरुको नाम, थर ठेगाना, शेयर र बचतको विवरण ,
- (ग) मौजुदा कार्यक्षेत्रमा संस्थाले संचालन गरेका उद्योग, लगानी र व्यवसायिक सेवा सुविधाहरुको प्रदेश, जिल्ला, स्थानीय तह र वडा अनुसारको विवरण ।
- (२) ऐनको दफा ९ को उपदफा (४) बमोजिम कार्यक्षेत्रको विस्तार तथा कार्यक्षेत्रको पुनः निर्धारण गर्दा देहायका विशेष व्यवसायिक आवश्यकताको आधार लिनु पर्नेछ :
- (क) उत्पादन, संकलन, भण्डारण, ढुवानी, प्रशोधन सुविधाका दृष्टिले न्यूनतम आयतन कायम गर्न आवश्यक भएको,
- (ख) निश्चित भौगोलिक क्षेत्रसम्म उत्पादन क्षेत्र कायम भएको,

- (ग) सिँचाई सुविधा, प्राविधिक रेखदेख, रोगव्याधि नियन्त्रणका दृष्टिले उपयुक्त एकाई कायम गर्नुपर्ने भएको,
- (घ) सेवाको माग, प्रति इकाई लागत, संचालन खर्च, व्यवस्थापकीय रेखदेख स्थिर सम्पत्तिको उपयोग समेतबाट कार्यक्षेत्र विस्तार गर्न आवश्यक भएको ।
- तर संस्थाको मौजुदा कार्यक्षेत्रमा सदस्यता एवं व्यवसायिक सेवा विस्तारको मनासिव स्तर हासिल नभएसम्म त्यस्ता संस्थाको कार्यक्षेत्र विस्तार गरिने छैन ।
- (३) ऐन तथा यस नियमावली बमोजिम संस्थाको कार्यक्षेत्र विस्तार गर्दा देहायको प्रक्रिया पूरा गर्नुपर्छ :
- (क) मौजुदा कार्यक्षेत्रमा संस्थाको सदस्यता एवं कारोबारमा वृद्धि भएको,
- (ख) थप गरिने कार्यक्षेत्रमा संस्थाको सेवा माग भएको,
- (ग) कार्यक्षेत्र विस्तार गर्दा ऐनको दफा २२ को उपदफा (१) विपरित दोहोरो सदस्यता हुने अवस्था नरहेको सुनिश्चित गरिएको ,
- (घ) विनियम संशोधनको प्रक्रिया पूरा भएको ।
- (४) ऐनको दफा -९ को उपदफा (४) बमोजिम सहकारी संस्थाको मौजुदा कार्यक्षेत्र भित्रको स्थानीय तहको वडा भिकी कार्यक्षेत्र घटाउने निर्देशन दिदा भिकिने कार्यक्षेत्र भरीको गरी जम्मा सदस्य संख्याको पन्ध्र प्रतिशतभन्दा कम सदस्य संख्या भएको हुनु पर्नेछ ।
- (५) ऐनको दफा ९ को उपदफा (४) बमोजिम सहकारी संस्थाको मौजुदा कार्यक्षेत्रभित्रको स्थानीय तहको वडा भिकी कार्यक्षेत्र घटाउने निर्देशन दिदा भिकिने कार्यक्षेत्र

भरीको गरी पाँच करोड रुपैयाँ वा जम्मा कारोबारको पन्द्र प्रतिशतमा जुन घटी हुन्छ, सो भन्दा कम व्यवसायिक सेवा संचालन भएको देखिएको हुनु पर्नेछ ।

स्पष्टीकरण: यस उपनियमको प्रयोजनको लागि 'कारोबार' भन्नाले संस्था वा संघले संचालन गरेको व्यवसायिक क्रियाकलापहरुमा पछिल्लो आर्थिक वर्षसम्ममा परिचालित बचतको दायित्व र पछिल्लो आर्थिक वर्षको सदस्यतर्फको खरिद वा बिक्री कारोबारको जोड सम्भन्नुपर्छ ।

- (६) सेवा केन्द्र वा सम्पर्क केन्द्र स्थापनाको लागि सदस्य संख्या दुई हजार भन्दा बढी भएका संस्थाको तेत्तिस प्रतिशत सदस्य उक्त स्थानमा रहेको वा कम्तीमा सात सय सदस्य भन्दा बढी रहेको हुनु पर्नेछ, र सम्बन्धीत वडा तथा स्थानीय तहको सिफारिश आवश्यक पर्नेछ ।
- (७) संस्थाको सेवा केन्द्र वा सम्पर्क केन्द्र दर्ता गर्ने अधिकारीबाट स्वीकृत गराए पछि मात्र स्थापना गर्न पाईनेछ ।

(८) विषय परिवर्तन सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) कुनै सहकारी संस्थाका सदस्यहरुले आफ्नो व्यवसायिक आवश्यकताको आधारमा दर्ता हुँदाको बखतको विषय परिवर्तन गर्न चाहेमा साधारण सभामा कायम रहेको कुल सदस्य संख्याको बहुमतबाट निर्णय गराई सोही बमोजिम संस्थाको विनियममा समेत संशोधन गरी सो को स्वीकृतिको लागि दर्ता गर्ने अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम विषय परिवर्तनको लागि विनियम संशोधन गर्दा प्रचलित ऐन तथा यस नियमावलीको अधिनमा रही गाउँकार्यपालिकाबाट

निर्धारित शर्त र कार्यविधि पूरा भएको हुनु पर्नेछ ।

- (३) उपनियम (१) बमोजिम कुनै निवेदन प्राप्त भएमा दर्ता गर्ने अधिकारीले आवश्यक जाँचबुझ गरी संशोधन गरिएको विनियम स्वीकृत गर्नु पर्नेछ ।

९. कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना संचालन:

- (१) ऐनको दफा १२ को उपदफा (६) बमोजिम एकै वा फरक प्रकृतिको दुई वा दुई भन्दा बढी संस्थाले अन्तर सहकारी सहयोगको भावनाले संयुक्त वा साभेदारीमा आफ्नो उत्पादन वा सेवाको बजारीकरणको लागि देहाय बमोजिमको आधारमा कारोबार, व्यवसाय उद्योग वा परियोजना संचालन गर्न सक्नेछन् :

- (क) सम्बन्धीत संस्थाका सदस्यहरुको आवश्यकतामा आधारित उत्पादनको मूल्या ऋड्खला विकास, बजार पहुँच वा निर्यात प्रबन्धको प्रयोजन हुनुपर्ने,
- (ख) प्रस्तावित कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजनाको स्वामित्व, श्रोत परिचालन, संचालन विधि, सदस्यहरुको लोकतान्त्रिक नियन्त्रण प्रणाली, प्रतिफल वितरण लगायत व्यवसायिक प्रस्तावनाको विस्तृत रुपरेखा तयार गरिएको हुनु पर्ने ,
- (ग) खण्ड (ख) बमोजिमको प्रस्तावना, सम्बद्ध संस्थाहरु प्रत्येकको साधारण सभाको कायम रहेको कुल सदस्य सख्याको बहुमतबाट पारित भएको हुनु पर्ने,
- (घ) खण्ड (ग) बमोजिम पारित प्रस्तावना संयुक्त रुपमा वा साभेदारीमा कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा सम्बद्ध संस्थाहरु बीच कम्तीमा पाँच

- वर्षको करार बन्दोबस्त भएको हुनु पर्ने,
- (ड) प्रस्तावित संयुक्त वा साभेदारी कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना संभाव्यता अध्ययनबाट संभाव्य देखिनु पर्ने,
- (च) प्रचलित कानून बमोजिम स्थानीय तह वा अन्य निकायमा प्रस्तावित संयुक्त वा साभेदारी व्यवसाय दर्ता गर्नुपर्ने भए गरिएको हुनु पर्ने ,
- (छ) प्रस्तावित संयुक्त वा साभेदारी व्यवसाय संचालन गर्नका लागि प्रचलित कानून बमोजिम कुनै निकायबाट अनुमति पत्र, स्वीकृति वा इजाजत पत्र लिनु पर्ने भए लिएको हुनु पर्ने ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिमको कार्य सम्पन्न गरी सम्बन्धीत संस्था वा संघले तत्सम्बन्धी सम्पूर्ण कागजात संलग्न राखी दर्ता गर्ने अधिकारी समक्ष निवेदन दिनुपर्नेछ ।
- (३) उपनियम २) बमोजिम प्राप्त निवेदन उपर दर्ता गर्ने अधिकारीले पन्ध्र दिन भित्र आवश्यक जाँचबुझ गरी संयुक्त वा साभेदारीमा कारोबार, व्यवसाय , उद्योग वा परियोजना संचालन गर्ने जानकारी दिनेछ ।
- (४) उपनियम (३) बमोजिम अनुमति दिएको जानकारीको दर्ता गर्ने अधिकारीले सोको छुट्टै अभिलेख राख्नु पर्नेछ ।
- (५) यस नियम बमोजिम अनुमति पाएको संयुक्त वा साभेदारीमा कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजना संचालन गर्ने संस्था वा संघले दर्ता गर्ने अधिकारीले तोकेको ढाँचामा नियमित रूपमा प्रगति विवरण र वार्षिक लेखा परीक्षण प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

१०. सहकारीको संस्थाको विनियम :

- (१) सहकारी संस्थाले विनियम बनाउँदा अनुसूची (१० मा

उल्लेखित विषयहरु समावेश गर्नुपर्नेछ ।

११. संघको सदस्यता :

- (१) सहकारी संस्थाले एक सम्बन्धीत जिल्लाको विषयगत संघ र जिल्ला सहकारी संघको सदस्यता लिनु पर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम सदस्यता लिदा सम्बन्धीत संघको विनियममा उल्लेखित प्रक्रिया पूरा भएको हुनु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ३

सदस्यता

१२. सदस्यताको समाप्ति :

- (१) ऐनको दफा २३ को उपदफा (१) को खण्ड (ख), (ग) र (घ) बमोजिम कुनै सदस्यको सदस्यता समाप्त गर्दा देहायको अवस्था पूरा भएको हुनु पर्नेछ । :
 - (क) सम्बन्धीत सदस्यको सदस्यता समाप्तिको आधार सहितको जानकारी संस्थाको प्राप्त भएको वा संस्थाको अभिलेखबाट देखिएको हुनु पर्ने,
 - (ख) सम्बन्धीत सदस्यको सदस्यता समाप्तिको सम्बन्धमा संचालक समितिले उपसमिति गठन गरी छानबिनको प्रतिवेदन लिएको हुनु पर्ने,
 - (ग) सदस्यता समाप्ति गरिने सम्बन्धीत सदस्यलाई खण्ड (ख) बमोजिमको उपसमितिले आफ्नो सफाई पेश गर्न मनासिब माफिकको मौका दिएको हुनुपर्ने,
 - (घ) सम्बन्धी सदस्यको सदस्यता समाप्त गर्ने सम्बन्धमा संचालक समितिको निर्णय भएको हुनुपर्ने ।

- (२) उपनियम (१) को खण्ड (घ) बमोजिम संचालक समितिले गरेको निर्णयमा चित्त नबुझ्ने सदस्यले दर्ता गर्ने अधिकारी समक्ष उजुरी गर्न सक्नेछ र तत् सम्बन्धमा दर्ता गर्ने अधिकारीले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।
- (३) उपनियम (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऐनको दफा २२ को उपदफा (१) बमोजिम दोहोरो सदस्यता भए नभएको सम्बन्धमा संस्थाले आफ्ना सदस्यहरूलाई यो नियमावली प्रारम्भ भएको मितिले ३ महिनाभित्र स्व घोषणा गर्न सूचना दिनु पर्नेछ ।
- (४) उपनियम (३) बमोजिम प्राप्त सूचनाका आधारमा ऐनको दफा २२ को उपदफा (१) विपरित दोहोरा सदस्यता भएको सदस्यको हकमा निजले चाहेको संस्थाको सदस्यता कायम राखी अन्य संस्थाको ऐनमा निर्धारित म्यादभित्र त्यस्तो सदस्यको सदस्यता अन्त्य गर्नु पर्नेछ ।
- (५) यस नियममा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दर्ता गर्ने अधिकारीले निरीक्षण वा अनुगमनको सिलसिलामा वा अन्य कुनै माध्यमबाट ऐनको दफा २२ को उपदफा (१) विपरित कुनै सदस्यको दोहोरो सदस्यता रहेको देखिएमा सदस्यले चाहेको कुनै एक मात्र संस्थाको सदस्यता कायम गरी अन्य संस्थाले त्यस्तो सदस्यको सदस्यता समाप्त गर्नुपर्नेछ ।

१३. सदस्यको रकम फिर्ता :

- (१) सदस्यले सदस्यता त्याग गरेको अवस्थामा ऐनको दफा ४३ को उपदफा (१) र (२) बमोजिम निजले पाउनु पर्ने देहायको रकम ऐनमा तोकिएको समयवधि भित्र सम्बन्धीत संस्थाले निजलाई फिर्ता दिनु पर्नेछ :

- (क) निजको शेयरको अंकित मूल्य बराबरको रकम
(ख) निजले भुक्तानी लिन बाँकी शेयर लाभांश वापतको रकम,
(ग) निजले भुक्तानी लिन बाँकी संरक्षित पूँज फिर्ता वापतको रकम ।
- (२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि संस्था घाटामा गएको अवस्थामा संचित घाटाको रकम शेयर पूँजबाट समानुपातिक रूपमा घटाई बाँकी रहेको हिसाबमा मात्र सदस्यलाई दिनु पर्ने रकम कायम गरी फिर्ता दिनुपर्नेछ ।
- (३) सदस्यहरूले संस्थामा जम्मा गरेको बचत रकम सदस्यले मागेका बखत ब्याज सहित तुरुन्त फिर्ता दिनुपर्नेछ । तर आवधिक बचतको रकम निर्धारित अवधि भुक्तान भए पश्चात् फिर्ता गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद-४

साधारण सभा, समिति र लेखा सुपरिवेक्षण समिति

१४. साधारण सभा सम्बन्धी विशेष व्यवस्था :

- (१) ऐनको दफा २९ को उपदफा (६) मा उल्लेखित सदस्य संख्या भएको संस्थाको साधारण सभा एकै स्थानमा गर्न असुविधा हुने देखि समितिले साधारण सभाको लागि तय भएका समान कार्यसूचीउपर छलफल गर्न साधारण सभा बोलाउन सक्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम बोलाइएको साधारण सभामा संचालक तथा लेखा सुपरिवेक्षण समितिका सदस्यको उपस्थितिमा उपनियम (५) बमोजिमको एकाइमा रहेका बहुमत सदस्यहरूको उपस्थितिमा त्यस्तो साधारण सभाको लागि तय भएको समान कार्यसूची उपर छलफल गरी

कम्तीमा बहुमत सदस्यको निर्णय बमोजिम साधारण सभाको अन्तिम निर्णय प्रमाणित गर्न एक क्षेत्रबाट एक महिला सहित तीन जना सदस्य प्रतिनिधि छनौट गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम छनौट भएका प्रतिनिधिहरूले साधारण सभाको अन्तिम निर्णय प्रमाणित गर्न सक्नेछन् ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम साधारण सभाको अन्तिम निर्णय प्रमाणित गर्ने सम्बन्धमा छनौट भएका प्रतिनिधिहरू बीच मतैक्यता हुन नसकेमा उपस्थित प्रतिनिधिहरूको बहुमतबाट भएको निर्णय बमोजिम हुनेछ ।

(५) उपनियम (१) बमोजिम हुने साधारण सभाको बैठक देहाय बमोजिम गराउनु पर्नेछ:

(क) संस्थाको कार्यक्षेत्रलाई विभिन्न एकाइमा सदस्य संख्याको आधारमा विभाजन गर्ने,

(ख) सम्बन्धीत एकाइमा रहेका सदस्य संख्याको आधारमा प्रतिनिधि संख्या यकिन गर्ने,

(ग) एकिक भएको संख्याको आधारमा प्रतिनिधि चयन गर्ने, र

(घ) साधारण सभाको समान कार्यसूचीमा एकाइमा रहेका सदस्यहरू बीच छलफल गर्ने र एकाइमा रहेका सदस्यहरूको धारणाको प्रतिनिधित्व चयन भएका प्रतिनिधिले गर्ने ।

(६) उपनियम (१) बमोजिम हुने साधारण सभाको बैठकमा सहभागिता सम्बन्धी अन्य व्यवस्था विनियममा भएको व्यवस्था बमोजिम हुनेछ ।

१५. समितिको बैठक :

(१) समितिको बैठक अध्यक्षको निर्देशनमा सचिवले बोलाउनेछ ।

- (२) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार अध्यक्षले तोकेको मिति, स्थान र समयमा बस्नेछ। तर दुई बैठक बीचको अवधि पैतालिस दिन भन्दा बढी हुनु हुँदैन।
- (३) बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले निज उपस्थित नभएमा उपाध्यक्षले र निजसमेत उपस्थित नभएमा संचालकहरु मध्येबाट जेष्ठ सदस्यले गर्नेछ।
- (४) उपनियम (२) को अवधिभित्र बैठक नबोलाएमा बहुमत सदस्यले हस्ताक्षर गरी बैठक बोलाउन अध्यक्ष समक्ष लिखित अनुरोध गर्न सक्नेछन् र त्यस्तो अनुरोध प्राप्त भएमा अध्यक्षले सात दिन भित्र बैठक बोलाउनु पर्नेछ।
- (५) उपनियम (४) बमोजिम बैठक नबोलाइएको अवस्थामा बहुमत संचालक सदस्यहरु उपस्थित भई संचालक समितिको बैठक बोलाउन सक्नेछन्।
- (६) उपनियम (५) बमोजिम बोलाइएको बैठकको अध्यक्षतामा उपस्थित संचालकहरु मध्येबाट चुनिएको संचालकले गर्नेछ।
- (७) समितिको बैठकको निर्णय अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिका साथै बहुमत संचालकबाट प्रमाणित गर्नुपर्नेछ।
- (८) समितिको बैठकको गणपूरक संख्या समितिको तत्काल कायम रहेको कूल सदस्य संख्याको बहुमत सदस्य संख्या हुनेछ।

१६.

समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

ऐनको दफा ३२ मा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

- (क) संस्थाको समग्र कार्यसंचालनमा सदस्यहरुको रचनात्मक सहभागिता सुनिश्चित गर्ने,
- (ख) सदस्यहरुलाई नियमित रुपमा सहकारी शिक्षा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने,

- (ग) ऐन तथा यस नियमावली बमोजिम हुने निरीक्षण, अनुगमन कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनुका साथै प्राप्त निर्देशनहरुको कार्यान्वयनको व्यवस्था मिलाउने,
- (घ) लेखा सुपरिवेक्षण समितिबाट प्राप्त सुभावहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- ङ) संस्थाको कार्य संचालनमा पारदर्शिता कायम राखी सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिमका व्यवस्थाहरुको कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- (च) आवश्यकता अनुसार उपसमितिहरु गठन, विघटन तथा जिम्मेवारी तोक्ने,
- (छ) सदस्य तथा पदाधिकारीहरुको लागि आचार संहिता बनाई लागू गर्ने,
- (ज) विनियममा उल्लिखित अन्य कार्यहरु गर्ने ।

१७. तदर्थ समितिको गठन :

- (१) ऐनको दफा ३६ को उपदफा (३) बमोजिम समिति विघटन भएमा संस्थाको दैनिक कार्य संचालन गर्ने र अर्को समितिको निर्वाचन गराउन दर्ता गर्ने अधिकारीले सदस्यहरुमध्येबाट सात जनाको एक तदर्थ समिति गठन गर्नुपर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम तदर्थ समिति गठन गर्दा देहाय बमोजिमको आधार लिनु पर्नेछ :
 - (क) सदस्यको नाममा संस्थाको तिर्नुपर्ने भाखा नाघेको ऋण वा अन्य बाँकी बक्यौता रहेको हुन नहुने,
 - (ख) एकै परिवारका एक भन्दा बढी सदस्य समितिमा रहेको हुन नहुने,
 - (ग) साविकमा कायम रहेको समितिको सदस्य वा

त्यस्तो परिवारको सदस्य हुन नहुने,
(घ) उपलब्ध भए सम्म जम्मा सदस्यको कम्तीमा
तेत्तीस प्रतिशत महिला हुनु पर्ने ।

१८. लेखा सुपरिवेक्षण समितिका पदाधिकारीको योग्यता :

ऐनको दफा ३७ को उपदफा (१) बमोजिमको लेखा परीक्षण समितिको संयोजक हुन देहाय बमोजिमको योग्यता पुगेको हुनु पर्नेछ :

- (क) सम्बन्धी सहकारी संस्थाको सदस्यता लिएको कम्तीमा तीन वर्ष पूरा भएको,
तर प्रारम्भिक साधारण सभाबाट निर्वाचित हुने लेखा समितिका संयोजक तथा सदस्यहरुको हकमा यो खण्ड लागू हुने छैन ।
- (ख) संस्थालाई तिर्नु, बुझाउनुपर्ने बेरुजु वा भाखा नाघेको कर्जा वा बक्यौता रकम नरहेको,
(ग) संस्थाले आफै वा अन्य निकायको तर्फबाट आयोजना गरिने लेखापालन वा लेखा परीक्षणसँग सम्बन्धीत तालिम लिएको ।
(घ) अन्य सहकारी संस्थाको संचालक वा लेखा सुपरिवेक्षण समितिमा नरहेको ।

परिच्छेद - ५

कोष सम्बन्धी व्यवस्था

१९. अन्य कोष सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) सहकारी संस्थाको कुनै वर्षको खुद बचतको रकमबाट कम्तीमा पच्चीस प्रतिशत रकम ऐनको दफा ४७ बमोजिम जगेडा कोषमा जम्मा गरी बाँकी रहेको रकमलाई शत प्रतिशत मानी सोबाट कम्तीमा पच्चीस प्रतिशत रकम ऐनको दफा ४८ बमोजिम संरक्षित पूँज

फिर्ता कोष र शून्य दशमलव पाँच प्रतिशतले हुने आउने रकमको ऐनको दफा ४९ बमोजिम सहकारी प्रवर्द्धन कोषमा छुट्ट्याएर बाँकी रहेको रकमलाई शतप्रतिशत मानी देहाय बमोजिमका कोषहरुमा कम्तीमा पाँच प्रतिशत रकमको दरले छुट्ट्याई वितरण गर्नुपर्नेछ:

- (क) सहकारी शिक्षा कोष,
 - (ख) शेयर लाभांश कोष,
 - (ग) कर्मचारी बोनस कोष,
 - (घ) सहकारी विकास कोष,
 - (ङ) घाटापूर्ति कोष,
 - (च) सामुदायिक विकास कोष,
 - (छ) ऐनको दफा ७६ को उपदफा (१) बमोजिम साधारण सभाले स्वीकृत गरेको स्थरीकरण गरेको कोष,
 - (ज) अन्य जोखिम व्यवस्थापन कोष,
- (२) उपनियम (१) को खण्ड (ग) बमोजिमको कर्मचारी बोनस कोषबाट रकम वितरण गर्दा बढीमा तीन महिनाको तलब भन्दा बढी नहुने गरी रकम वितरण गर्नु पर्नेछ ।

२०. अभिलेख :

- (१) ऐनको दफा ५१ को उपदफा (२) बमोजिम सहकारी संस्थाले आफ्नो कार्यसंचालनको अभिलेखका साथै आफू गरेको कारोबारको लेखा विभागले तोकेको लेखामान तथा ढाँचा अनुसार राख्नुपर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम अभिलेख तथा लेखा राख्दा अन्य कुराका अतिरिक्त देहायका किताब, खाताबही तथा विवरण समेत राख्नुपर्नेछ :
 - (क) अनुसूची - ३ बमोजिमको सदस्यता दर्ता किताब

- (ख) प्रारम्भिक साधारण सभा, साधारण सभा, विशेष साधारण सभा र संचालक समिति, उप लेखा सुपरिवेक्षण समिति, उप-समितिहरूको बैठकहरूको छुट्टाछुट्टै बैठक पुस्तिका,
- (ग) नगदी बही,
- (घ) सहकारी संस्थाले अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्था वा संघ वा निकायसँग कुनै कारोबार गरेको भए सो कारोबार देखाउने दर्ता किताब,
- (ङ) शेयर दर्ता किताब,
- (च) मालसामानको मौज्जात (स्टक) दर्ता किताब,
- (छ) ऋण लेनदेन दर्ता किताब,
- (ज) बेरुजु तथा सम्परीक्षण खाता,
- (झ) आम्दानी, खर्च सम्पत्ति र दायित्व सम्बन्धी अलग-अलग खाता तथा सहायक खाताहरू,
- (ञ) हिसाब परीक्षा सूची, आय व्यय र स्थिति विवरण पत्र,
- (ट) समय समयमा दर्ता गर्ने अधिकारीले तोकिएको अन्य अभिलेख एवं खाताहरू ।
- (३) पाँच करोड भन्दा बढी जायजैथा भएको सहकारी संस्थाले उपनियम (१) बमोजिम राख्नु पर्ने अभिलेख तोके बमोजिमको निर्धारक पूरा भएको विद्युतीय उपयोग कार्यक्रमणिका (एप्लिकेशन सफ्टवेयर) मा समेत व्यवस्थित गर्नुपर्नेछ ।
- (४) सहकारी संस्थाले आफ्नो संस्थागत एवं व्यवसायिक कारोबारको विवरण विभागले तोकेको व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा समेत प्रविष्ट गर्नुपर्नेछ । तर यसमा लेखिएको कुनै कुराले सदस्यको व्यक्तिगत बचत लगायतका प्रचलित कानून बमोजिम गोप्य रहने सूचना अलग्गै संरक्षण गर्न बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

- (५) सहकारी संस्थाले आधारभूत अभिलेख तथा कारोबारको विवरण पृष्ठसुरक्षा (ब्लाकअप) व्यवस्थासहित संरक्षण गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद - ६

ऋण असुली तथा बाँकी बक्यौता

२१. ऋण तथा बाँकी बक्यौत असुली:

- (१) ऐनको दफा ५८ बमोजिम सहकारी संस्थाको ऋण र दफा ६१ बमोजिम सहकारी संस्थाको बाँकी बक्यौता असुलउपर गर्नु पर्ने व्यक्तिको जायजैथा लिलाम बिक्री गरी असुलउपर गर्दा सम्बन्धीत सहकारी संस्थाले देहायको कार्यविधि अपनाउनुपर्नेछ :

- (क) बाँकी बक्यौता तिर्नु, बुझाउनुपर्ने ठहर भएको व्यक्तिको नाममा बाटोको म्यादबाहेक पैतीस दिन भित्र तिर्नु, बुझाउनु पर्ने रकम तिर्न, बुझाउन वा रकम तिरी, बुझाइसकेको भए त्यसको प्रमाण पेश गर्न आउनु भनी म्याद जारी गरी पठाउने,
- (ख) खण्ड (क) बमोजिमको म्याद जारी गरिएकोमा म्यादभित्र तिर्नु बुझाउनुपर्ने रकम तिर्न, बुझाउन नआएमा वा तिरी, बुझाइसकेको प्रमाण पेश नगरेमा निजको नाममा लिलाम बिक्री गर्ने सूचना प्रकाशन गर्ने,
- (ग) धितो राखेको घर, जग्गा, जमिन मालपोत कार्यालयबाट रोक्का नगराइएको भएमा रोक्का गर्न लगाई त्यसको प्रमाण राख्ने,
- (घ) धितो राखेको चल अचल सम्पत्तिको लिलाम बिक्री गर्दा धितोको विवरण, निजले बुझाउनुपर्ने साँवा, ब्याज र हर्जानाको रकम

समेत उल्लेख गरी चल सम्पत्ति भए पन्ध्र दिन र अचल सम्पत्ति भए पैतिस दिनको म्याद दिई उक्त म्याद भित्र बुझाउनुपर्ने रकम नबुझाएमा धितो लिलाम बिक्री गरी साँवा, व्याज र हर्जानाको रकम असुलउपर गरिने बारेको सूचना सम्बन्धीत व्यक्तिलाई बुझाई संस्थाको कार्यालय स्थानीय तहको सम्बन्धीत वडा कार्यालय र सार्वजनिक स्थलमा टाँस्नुका साथै स्थानीय वा राष्ट्रियस्तरको कुनै एक दैनिक पत्रिकामा सूचना प्रकाशन गर्ने,

तर सम्बन्धीत व्यक्तिलाई सूचना बुझाउन नसकिएको वा निज फेला नपरेको खण्डमा दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित सूचना बमोजिम लिलाम बिक्रीको प्रक्रिया अगाडि बढाउन बाधा पर्नेछैन ।

(ड) धितो लिलाम बिक्री गर्दा कार्यालय खुल्ने समयदेखि शुरु गरी बन्द हुने समय भन्दा एक घण्टा अगाडि समाप्त गर्नुपर्ने,

तर लिलाम बिक्री हुने भनी तोकिएको दिन बिदा पर्न गएमा त्यसको भोलिपल्ट सोही स्थान र समयमा लिलाम बिक्री गर्नुपर्नेछ ।

(च) धितो लिलाम बिक्री गर्दा लिलाम गरिने चल अचल सम्पत्ति रहेको सम्बन्धीत वडाको प्रतिनिधि, मालपोत कार्यालय वा स्थानीय तहको मालपोत विषय हेर्ने कर्मचारी सम्बन्धीत विषयका प्राविधिक सम्बन्धीत संस्थाको व्यवस्थापक सहितको समितिले चलनचल्तीको मोल कायम गरी सोही रकमबाट डाँक बढावढ गरी शुरु गर्नुपर्ने तथा डाँक बोल्न उपस्थित भई बढावढ गर्ने व्यक्तिहरुमध्ये सबैभन्दा बढी

डाँक बोल्ने व्यक्तिको नाममा लिलाम बिक्री स्वीकृत गर्ने,

तर संचालक समितिका पदाधिकारी, लेखा सुपरीवेक्षण समितिका पदाधिकारी, उपसमितिका पदाधिकारी, संस्थाका कार्यरत कर्मचारी र निजका नजिकका नातेदारी डाँक बढाबढमा भाग लिन पाउने छैन ।

(छ) डाँक बोल्न शुरु गरी बढाबढ गर्नेले डाँक अंक बोलेपछि संस्थाको विनियम वा आन्तरिक कार्यविधिमा तोकिएबमोजिमको ढाँचाको फाराममा निजले बोलेको अंक स्पष्ट खोली निजके सही छाप गराउने ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम लिलाम बिक्री गर्दा जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा लिलाम बिक्री गर्दा हुने ठाउँ नजिक कुनै सरकारी कार्यालय भए सो कार्यालय र स्थानीय तहको वडा कार्यालयका प्रतिनिधिलाई साक्षी राखी मुचुल्का गराउनु पर्नेछ ।

(३) लिखित रुपमा अनुरोध गर्दा समेत उपनियम (२) बमोजिमको कुनै कार्यालयको प्रतिनिधि उपस्थित नभएमा उपस्थित प्रतिनिधि र स्थानीय तहको वडा कार्यालयको प्रतिनिधिलाई साक्षी राखी लिलाम बिक्री गर्नुपर्नेछ ।

(४) जुन व्यक्तिको चल अचल सम्पत्ति लिलाम बिक्री गरिने हो सो व्यक्तिलाई लिलाम बिक्री हुलिलाम बिक्री गरिने हो सो व्यक्तिलाई लिलाम बिक्री हुने समय र ठाउँ तोकिएको उपस्थित हुने सूचना पठाउनुपर्नेछ ।

तर त्यसरी लिलाम बिक्री हुने दिन सरोकारवाला व्यक्ति उपस्थित नभएमा पनि लिलाम बिक्री गर्न बाधा पुगेको मानिनेछैन ।

२२. लिलाम बिक्री स्थगित गर्न सक्ने :
नियम २१ को खण्ड (ख) बमोजिम लिलाम बिक्रीको सूचना प्रकाशित भइसकेपछि ऋणी सदस्यले कर्जा चुक्ता गर्न आएमा वा समितिले तोकिएको रकमा जम्मा गरी निश्चित अवधिभित्र कर्जा चुक्ता गर्न ऋणी सदस्य र संस्था बीच सहमति भई लिलाम बिक्री स्थगित गर्नुपर्ने देखिएमा लिलाम बिक्रीको सूचना प्रकाशित गर्ने सहकारी संस्था वा दर्ता गर्ने अधिकारीले त्यस्तो लिलाम बिक्री केही समयका लागि स्थगित गर्न सक्नेछ ।
२३. असुल उपर हुन नसकेको रकम अरु जायजेथाबाट असुल उपर गर्ने :
- (१) धितो राखेको सम्पत्ति लिलाम बिक्री गर्दा आएको रकमबाट साँवा, ब्याज र हर्जानाको रकम असुलउपर हुन नसकेमा ऐन तथा प्रचलित कानून बमोजिम बाँकी बक्यौता असुलउपर गर्नुपर्ने व्यक्तिको हकभोगको अन्य जायजेथाबाट नियम २१ मा उल्लिखित कार्यविधि अपनाई लिलाम बिक्री गरी असुलउपर गर्नुपर्नेछ ।
 - (२) मोहीले लिएको ऋणको हकमा निजले कमाएको बाली लिलाम बिक्री गरी साँवा, ब्याज र हर्जानाको रकम असुलउपर गर्नुपर्नेछ ।
 - (३) उपनियम (१) र (२) बमोजिम लिलाम बिक्री गर्दा लिलाम बिक्री हुने दिन सम्मको साँवा, ब्याज र हर्जानाको रकम असुलउपर गरी बाँकी हुन आएको रकम सरोकारवाला व्यक्तिलाई फिर्ता दिनुपर्नेछ ।
२४. बेचबिखन वा लिलाम बिक्री गर्न वा लिजमा दिन नहुने :
यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तह वा सहकारी विकास बोर्डको स्वामित्व वा नियन्त्रणमा रहेको नेपाल सरकारको

एकाउन्न् प्रतिशत शेयर स्वामित्व भएको साभा यातायात, साभा प्रकाशन, साभा स्वास्थ्य सेवा, साभा भण्डार, साभा सेवा जस्ता संस्थाको घर, जग्गा लगायतका स्थिर सम्पत्ति नेपाल सरकारको स्वीकृति बिना बेचबिखन वा लिलाम बिक्री गर्न वा धितो राख्न वा पाँच वर्षभन्दा बढी अवधिका लागि लिजमा दिनु हुँदैन । तर त्यस्ता संस्थाले ऋण वा अन्य बाँकी बक्यौता बापत धितो लिएको वा संस्था आफैले धितो सकार गरेको घर, जग्गा यस नियमावली बमोजिम लिलाम बिक्री गर्न नेपाल सरकारको स्वीकृति आवश्यक पर्नेछैन ।

२५. लिलाम सकार्ने व्यक्तिबाट रकम असुल गर्ने :

- (१) लिलाम बिक्रीको कार्य सकिनासाथ लिलाम सकार गर्ने व्यक्तिबाट सकार गरेको मूल्यको दश प्रतिशत रकम सोही दिन धरौटीको रुपमा लिई राख्नु पर्नेछ, र बाँकी नब्बे प्रतिशत रकम लिलाम सकारेको मितिले सात दिन भित्र बुझाई सक्नुपर्नेछ, तथा सो म्यादभित्र नबुझाएमा धरौटीबापत राखेको रकम जफत हुने व्यहोराको कागज गराई राख्नुपर्नेछ ।
- (२) लिलाम सकार्ने व्यक्तिले सकार गरेको मूल्यको दश प्रतिशत रकम सोही दिन नबुझाएमा निजपछि सबैभन्दा बढी डाँक बोल्ने व्यक्तिको नाममा लिलाम सदर गर्नुपर्नेछ ।
- (३) लिलाम सकार गर्ने व्यक्तिले यस नियमबमोजिम सकार गरेको पूरा मूल्य बुझाएमा निजको नाउँमा सो जायजेशामा प्रचलित कानून बमोजिम रजिष्ट्रेशन वा दाखिल खारेजसहित गरीदिनका लागि सहकारी संस्थाले सम्बन्धीत कार्यालयमा लेखा पठाउनु पर्नेछ ।

२६. लिलाम बिक्री नभएमा जायजेथा सहकारी संस्थाको स्वामित्वमा रहने :
नियम २१ र नियम २३ बमोजिम लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने जायजेथा लिलाम बिक्री गर्दा कसैले नसकारेमा सहकारी संस्थाले उक्त जायजेथाको स्वामित्व आफूमा लिन सक्नेछ र त्यस्तो स्थितिमा सम्बन्धीत कार्यालयहरूले सहकारी संस्थाको जनाउ बमोजिम आफ्नो कार्यालयमा रहेको सेस्तामा तदनुसार रजिष्ट्रेशन वा दाखिल खारेज गरीदिनु पर्नेछ ।
२७. जायजेथा फिर्ता दिनुपर्ने :
नियम २६ बमोजिम संस्थाको नाममा कायम हुन आएको जायजेथा छ महिनाभित्र सम्बन्धीत ऋणी सदस्यले आफूले तिर्नु बुझाउनु पर्ने साँवा र अघिल्लो दिनसम्मको ब्याज, हर्जाना र लिलाम प्रक्रियासँग सम्बन्धित खर्च समेत चुक्ता गरी फिर्ता लिन चाहेमा सम्बन्धीत सहकारी संस्थाले आवश्यक प्रक्रिया पुऱ्याई फिर्ता दिनु पर्नेछ ।
२८. ऐनको दफा ६० को उपदफा (१) बमोजिम कर्जा सूचना केन्द्रको स्थापना लगायत समितिको गठन, काम, कर्तव्य, अधिकार र कार्य संचालन विधि संघीय सहकारी कानूनमा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-७

कर्जा असुली न्यायाधिकरण

२९. कर्जा असुली न्यायाधिकरणको गठन, कार्यक्षेत्र, उजुरी निवेदनसम्बन्धी प्रक्रिया, सुनुवाई साथै कर्जा असुली विधि संघीय सहकारी कानूनमा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद-८

एकिकरण, विघटन र दर्ता खारेजी

३०. सहकारी संस्थाको एकिकरण :

- (१) ऐनको दफा ६५ बमोजिम दुई वा दुई भन्दा बढी संस्थाहरु एकिकरण गर्दा देहायका शर्त बन्देजहरु पूरा भएको हुनुपर्नेछ :
 - (क) कार्यक्षेत्र एक अर्कासँग खप्टिएको वा जोडिएको हुनुपर्ने,
 - (ख) सदस्यहरु बीचको साझा बन्धन समान हुनुपर्ने
 - (ग) एकै विषय वा प्रकृतिका संस्था हुनुपर्ने वा फरक विषय वा प्रकृतिका भए तापनि मूलतः एकै विषयमा प्रतिस्पर्धा भएको हुनुपर्ने,
 - (घ) सदस्यको प्रत्यक्ष सहभागिता एवं लोकतान्त्रिक नियन्त्रण कायम रहनुपर्ने ।
 - (ङ) एकिकरण गर्नु पूर्व गाउँपालिकाको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्ने ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम स्थानीय तहको वडा, स्थानीय तह, जिल्ला वा प्रदेशको क्षेत्रभित्र पर्ने गरी गर्नुपर्नेछ ।
- (३) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि मन्त्रालयको पूर्व स्वीकृति विना संवत् २०४९ साल जेठ २ गते भन्दा अघि दर्ता भएका साझा (सहकारी) संस्थाहरुलाई अर्को संस्थामा एकिकरण गर्न वा त्यस्ता संस्थाहरुको घरजग्गा लगायतका स्थीर सम्पत्ति बेचबिखन गर्न वा धितो राख्न वा पाँच वर्षभन्दा बढी अवधिका लागि लिजमा लिनु हुँदैन ।
- (४) महिलामात्र सदस्य रहने संस्था महिलामात्र सदस्य रहने संस्थामा एकिकरण गर्न प्राथमिकता दिनु पर्नेछ । तर विशेष रूपमा पिछडिएका समुदायमा स्थापित संस्थाको सांगठनिक गतिशिलतामा असर पर्ने गरी एकिकरण गरिने छैन ।

- (५) एकिकरणका अन्य शर्त, आधार र प्रक्रिया रिब्दीकोट गाउँकार्यपालिकाबाट स्वीकृत कार्यविधिमा व्यवस्था भए बमोजिम हुनेछ ।

३१. सहकारी संस्थाको विभाजन:

- (१) ऐनको दफा ६५ बमोजिम सहकारी संस्थाको विभाजन गरी दुई वा दुई भन्दा बढी संस्थाहरु कायम गर्दा देहायका शर्तहरु पूरा भएको हुनुपर्नेछ :
- (क) बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार भएको सहकारी संस्थाको हकमा सो को कार्यक्षेत्र स्थानीय तहको एक वडा भन्दा बढी भएको,
- (ख) विभाजनको प्रक्रियाबाट स्थानीयकरण गर्दा संस्थाहरुको कार्यसंचालनमा सदस्यहरुको सक्रिय सहभागिता वा लोकतान्त्रिक नियन्त्रण कायम रहने अवस्था भएको,
- (ग) विभाजन गर्नु पूर्व दर्ता गर्ने अधिकारीको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्ने ।
- (२) सहकारी संस्था विभाजन गर्दा मौजुदा कारोबारको प्रकृति अनुसार ऐनको दफा ११ बमोजिमको विषयगत वर्गीकरण मिल्ने गरी फरक फरक भौगौलिक कार्यक्षेत्र कायम राखी विभाजन गर्न सकिनेछ ।
- (३) दर्ता गर्ने अधिकारी सहकारी संस्थाहरुको एकिकरण वा विभाजनको सिलसिलामा सम्बन्धीत संघको राय लिन सक्नेछ ।
- (४) विभाजनका अन्य शर्त, आधार र प्रक्रिया रिब्दीकोट गाउँकार्यपालिकाबाट स्वीकृत कार्यविधिमा व्यवस्था भए बमोजिम हुनेछ ।

३२. पूर्व-सहमति लिनु पर्ने :

नियम ३० वा ३१ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको कार्यालय वा अन्य सार्वजनिक निकायको ऋण, अनुदान वा अन्य प्रकारको सहयोग रकम वा जेथा रहेका संस्थाको एकीकरण वा विभाजन गर्दा त्यस्तो संस्थाले सम्बन्धीत निकायको पूर्व सहमति लिनुपर्नेछ ।

परिच्छेद - ९

लिक्विडेशन सम्बन्धी व्यवस्था

३३. लिक्विडेटरको नियुक्ति :

- (१) ऐनको दफा ६७ को उपदफा (१) बमोजिम पचास लाख रुपैयाँसम्मको सम्पत्ति भएको संस्थाको हकमा दर्ता गर्ने अधिकारी आफू मातहतको अधिकृत कर्मचारीलाई लिक्विडेटर नियुक्त गर्न सक्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम नियुक्त लिक्विडेटरलाई दर्ता गर्ने अधिकारीले लिक्विडेशन सम्बन्धी कार्यमा आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।

३४. लिक्विडेटरको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (१) ऐनको दफा ६६ बमोजिम दर्ता खारेज भएको सहकारी संस्थाको लिक्विडेटरको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :
 - (क) विघटन भएका सहकारी संस्थाबाट असुल हुन बाँकी रहेको रकम चुक्ता गर्नका लागि सो सहकारी संस्थाका हालवाला वा साबिकवाला सदस्यहरु वा मृत सदस्यहरुको जायजेथाबाट बाँकी रकम नियम २१ र नियम २३ बमोजिम असुलउपर गर्ने ,
 - (ख) विघटन भएका सहकारी संस्थाहरूसँग कुनै

साहुको कुनै पनि बाँकी लागि राखेको रहेछ र सो संस्थाकै हिसाब किताब चढाइएको रहेनछ भने त्यस्ता साहुलाई यो यति म्यादभित्र सो रकमको दावा गर्न आउनु भनी वा सो बाँकी लागेको प्रमाणित नभएसम्म त्यति रकम वितरण नगरियोस् भनी दाबी गर्न आउनु भनी सूचना जारी गर्ने,

- (ग) साहुहरुमध्ये कसलाई प्राथमिकता दिने भन्ने प्रश्न उठेमा त्यसको निर्णय गर्ने,
 - (घ) सहकारी संस्था विघटन गर्ने सिलसिलामा सहकारी संस्थाको जायजेथा जम्मा गर्ने र वितरण गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशन दिने,
 - (ङ) सहकारी संस्थाले गरेको वा सहकारी संस्थाको विरुद्धमा गरिएको दाबीको सम्बन्धमा दुबै पक्षबीचमा मिलापत्र गराउने,
 - (च) विघटनका लागि आवश्यक देखेमा सदस्यहरुको बैठक बोलाउने,
 - (छ) सहकारी संस्थाको खातावही, कागजात, लिखत र जायजेथाको जिम्मा लिने,
 - (ज) सहकारी संस्थाको सम्पत्ति बेचविखन गर्ने,
 - (झ) सरोकारवालाहरुसँग समेतको परामर्शमा सहकारी संस्थाको जायजेथा वितरण गर्ने योजना तयार गरी त्यसको वितरण गर्ने ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिमको अधिकारको प्रयोग गर्दा लिक्विडेटरले आवश्यक सम्झेमा सहकारी संस्थाको गठन, काम,कर्तव्य सम्पत्ति वा अन्य कुराको सम्बन्धमा आवश्यक जानकारी प्राप्त गर्न पक्ष, विषय साक्षीहरु र संस्था वा संघको कुनै कर्मचारीलाई

आफूसमक्ष उपस्थित गराई सोधपुछ गर्न सक्नेछ ।

३५. लिक्विडेशन नियन्त्रण गर्ने दर्ता अधिकारीको अधिकार:
नियम ३४ बमोजिमको अधिकार प्रयोग गरी लिक्विडेटरले गरेको कामलाई दर्ता गर्ने अधिकारीले दोहोऱ्याई हेरी देहायबमोजिम गर्न सक्नेछ :
- (क) निर्देशन विपरित लिक्विडेटरले जारी गरेको आदेश खारेज गर्न बदलन वा आवश्यकतानुसार अर्को आदेश जारी गर्न,
 - (ख) संस्था वा संघको खाताबही, कागजात, लिखत र जायजेथाहरु पेश गराउन,
 - (ग) नियम ४ बमोजिमको लिक्विडेटरको अधिकारमा आफूलाई उपयुक्त लागेको हद बन्देज तोकिदिन,
 - (घ) लिक्विडेटरले जाँचेको हिसाब किताबको प्रतिवेदन लिन,
 - (ङ) नियम ३४ को खण्ड (ङ) बमोजिम मिलापत्र गराउने र सो नियमको खण्ड (झ) बमोजिम जायजेथा वितरण गर्ने सम्बन्धमा सामान्य सिद्धान्त निर्धारण गरीदिन,
 - (च) लिक्विडेटरले पाउने पारिश्रमिक एव भत्ताको निमित्त आवश्यक निर्देशन दिन,
 - (छ) लिक्विडेटरलाई पदबाट हटाई अर्को नियुक्त गर्न ।

३६. दायित्व भुक्तानी :

- (१) ऐनको दफा ६६ बमोजिम दर्ता खारेज वा विघटन भएको सहकारी संस्थाको कोषबाट देहाय बमोजिमको प्राथमिकता क्रमअनुसार देहायको कार्यका लागि खर्च गर्न सकिनेछ :
- (क) विघटनको कामको निमित्त भएका खर्चहरु फछ्यौट गर्न,
 - (ख) सदस्यलाई बचतको रकम भुक्तानी गर्न,

- (ग) कर्मचारीको तलब भत्ता दिन,
(घ) ऋण भुक्तानी गर्न,
(ङ) अन्य भुक्तानी दिनु पर्ने रकमहरु दिन,
(च) शेयर पूँजी फिर्ता दिन,
(छ) लाभांश नवाडिएको समयजतिको हकमा लाभांश वितरण गर्न ।
- (२) कुनै सहकारी संस्थाको विघटनको काम समाप्त भइसकेपछि पनि सो संस्थाको कुनै साहुले पाउनुपर्ने रकम लिन नआएमा विघटनको काम समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र उक्त संस्थाको कोषउपर त्यस्तो साहुले आफूले पाउनेपर्ने रकमको लागि दाबी गरीसक्नेछ र सो म्याद नाघेपछि परेको दाबी उपर कुनै कारबाही हुनेछैन ।

परिच्छेद-१०

दर्ता गर्ने अधिकारीको काम, कर्तव्य र अधिकार

३७. दर्ता गर्ने अधिकारीको काम, कर्तव्य र अधिकार :

- (१) ऐनको दफा ७० मा उल्लिखित काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त दर्ता गर्ने अधिकारीको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :
- (क) सहकारी संस्था दर्ता गर्नको लागि परेको दरखास्तउपर आवश्यक जाँचबुझ गरी सहकारी संस्था दर्ता गर्ने र दर्ताको प्रमाणपत्र दिने,
(ख) ऐन र यस नियमावलीको अधिनमा रही सहकारी संस्थाले आफ्नो कार्यसंचालन गर्न बनाएको विनियम स्वीकृत गर्ने,
(ग) ऐन र नियमावलीको अधीनमा रही सहकारी

- संस्थाको एकिकरण, विभाजन तथा कार्यक्षेत्र पुनः निर्धारण सम्बन्धी कार्य गर्ने,
- (घ) नियमितरूपमा सहकारी संस्थाको निरीक्षण तथा हिसाबकिताब जाँच गर्नुका साथै स्थापित सूचना प्रतिवेदन प्रणालीका आधारमा सहकारी संस्थाहरुको निरन्तर अनुगमन गरी आवश्यक निर्देशन दिने,
- (ङ) सहकारी संस्थाहरुको नियमित अनुगमन गरी निर्धारित अवधिभित्र लेखापरीक्षण नगराउने सहकारी संस्थाहरुको लेखापरीक्षण गराउने,
- (च) विपन्न ग्रामीण महिला, अपांगता भएका व्यक्ति, मुक्त कर्मैया, मुक्त हलिया, भूमिहीन कृषक, बेरोजगार, श्रमिक र दलित तथा अल्पसंख्यक जनजातिसमेतका सीमान्तकृत समूहको सहकारी खेतीपाती वा सदस्यको श्रम वा सीपमा आधारित स्व(रोजगारीका उद्योगधन्दा प्रवर्द्धन गर्न योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरी स्वीकृत भए बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने,
- (छ) सहकारी व्यवसाय, कृषि उपजको मूल्य श्रृङ्खला विकास एवं तत्सम्बन्धी अन्तरसहकारी कारोबारका आयोजनाहरुलाई सहयोग पुऱ्याउने,
- (ज) सहकारी शिक्षा तथा तालिम क्रियाकलापहरुको तर्जुमा, संचालन तथा विस्तारका कार्यहरुको समन्वय गर्ने,
- (झ) सहकारी संस्थाहरुको विकास, सहकारी सिद्धान्त, मूल्य मान्यताहरुको प्रचलन तथा सहकारी संस्थाहरुमा सुशासन कायम गराउनका लागि आवश्यक निर्देशन गर्ने,

- (ज) ऐन, यस नियमावली अन्तर्गत बनेका निर्देशिका, मापदण्ड, कार्यविधि तथा विनियम बमोजिम कार्य नगर्ने सहकारी संस्थाहरुलाई ऐनमा भएको व्यवस्था बमोजिम जरिवाना तथा अन्य कारवाही गर्ने,
- (ट) आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र सहकारी संस्थाको वार्षिक निरीक्षण प्रतिवेदन रिब्दीकोट गाउँकार्यपालिकामा पेश गर्ने,
- (ठ) निष्कृत अवस्थामा रहेका साभा सहकारी संस्थाहरुलाई सकृत बनाउन आवश्यक कार्य गर्ने,
- (ड) आवश्यक मापदण्ड निर्धारण गरी सहकारी संस्थाको सेवा केन्द्र, विप्रेषण सेवा संचालन, संकलन केन्द्र तथा बिक्री केन्द्र संचालनको स्वीकृत दिने,
- (ढ) ऐन, यस नियमावली र अन्तर्गत बनेका निर्देशिका, मापदण्ड, कार्यविधि तथा रिब्दीकोट गाउँकार्यपालिकाबाट प्राप्त निर्देशन बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।
- (२) दर्ता गर्ने अधिकारी ऐन तथा यस नियमबमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकारहरुमध्ये केही अधिकार आवश्यकता अनुसार आफू मातहतका अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद - ११

निरीक्षण तथा अनुगमन

३८. निरीक्षण तथा हिसाब किताब जाँच गर्ने :

ऐनको दफा ७१ को उपदफा (१) बमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारीले सहकारी संस्थाको जुनसुकै बखत आवश्यकता अनुसार निरीक्षण तथा हिसाब जाँच गर्न गराउन सक्नेछ ।

३९. निरीक्षण तथा अनुगमन सम्बन्धी विशेष व्यवस्था:
ऐनको दफा ७३ को उपदफा (२) बमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारीले बचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने संस्था वा संघको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्दा पर्स (PEARLS) लगायतका प्रणाली अवलम्बन गर्न सक्नेछ ।
४०. संघले निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने :
- (१) ऐनको दफा ७१ को उपदफा (८) को खण्ड (क) बमोजिम जिल्ला सहकारी संघले रिब्दीकोट गाउँकार्यपालिकाले जारी गरेको मापदण्ड बमोजिम आफ्ना सदस्य संस्थाको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न सक्नेछ ।
- (२) जिल्ला सहकारी संघले ऐनको दफा ७१ को उपदफा (८) को खण्ड (ख) बमोजिम नियम ४० को उपनियम (१) का अतिरिक्त आफ्ना सदस्य संख्याको अनुगमन तथा निरीक्षण गरी देहायको विवरण समावेश भएको प्रतिवेदन रिब्दीकोट गाउँकार्यपालिकामा र दर्ता गर्ने अधिकारीलाई बुझाउनु पर्नेछ ।
- क) आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको अवस्था,
ख) संस्थाका सुशासनको अवस्था,
ग) सम्पत्ति शुद्धिकरण कानून कार्यान्वयनको अवस्था,
घ) अन्य आवश्यक विवरणहरु

परिच्छेद-१२

छुट, सुविधा र सहूलियत

४१. छुट, सुविधा र सहूलियत प्राप्ति :
- (१) ऐनको दफा ५७ को उपदफा (२) बमोजिम सहकारी संस्थाले जग्गा जमिन लगायतका अचल सम्पत्ति खरिद

गर्दा आय टिकट दस्तुर वा रजिष्ट्रेशन दस्तुर छुट, सुविधा वा सहूलियत प्राप्त गर्न सम्बन्धीत संस्थाले देहायको विवरण सहित दर्ता गर्ने अधिकारीसमक्ष निवेदन दिनुपर्नेछ :

- (क) यसरी निवेदन दिनु अघि रजिष्ट्रेशन दस्तुर, छुट सुविधा लिई अचल सम्पत्ति खरिद गरेको भए जग्गाधनी प्रमाणपूजा र सम्बन्धीत कागजातको प्रतिलिपि,
 - (ख) साधारण सभाको बैठकबाट घरजग्गाधनीको काम नामेसी, घर जग्गा रहेको ठेगाना, कित्ता नम्बर, क्षेत्रफल र मूल्य समेत खुलाई खरिद सम्बन्धमा भएको निर्णयको प्रमाणित प्रतिलिपि,
 - (ग) अचल सम्पत्ति खरिदमा बचत रकम उपयोग नहुने र जगेडा कोष तथा शेयर पूँजिबाट खरिद गर्न पुग्ने लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित वित्तिय विवरण,
 - (घ) अघिल्लो आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको भन्दा थप शेर पूँजि र जगेडा कोष र बचत रकमको दर्तावाल लेखापरीक्षकले प्रमाणित गरेको वित्तिय विवरण,
 - (ङ) सहकारी संस्थाको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्दा कैफियत देखिई सुधारका लागि निर्देशन दिएको भए निर्देशन पालनाको अवस्था खुल्ने कागजात र सुधारको कार्ययोजना ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम प्राप्त निवेदन जाँच गरी दर्ता अधिकारीले छुट सुविधाको लागि सम्बन्धीत निकायमा लेखा पठाउन सक्नेछ ।

परिच्छेद-१३
विविध

४२. अधिकारी प्रत्यायोजन :

ऐनको दफा ६९ को उपदफा (२) बमोजिम दर्ता गर्ने अधिकारी ले आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकार ऐन तथा यस नियमावलीको अधीनमा रही अधिकृत स्तरको कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

४३. सामाजिक परीक्षण :

ऐनको दफा ९१ बमोजिम सहकारी संस्थाले सामाजिक परीक्षण गराउन सक्नेछ । सामाजिक परीक्षणको ढाँचा रिब्दीकोट गाउँकार्यपालिकाले विधि बनाई लागु गर्नेछ ।

४४. मुद्दाको प्रतिरक्षा सम्बन्धी व्यवस्था :

ऐनको परिच्छेद (१८ बमोजिम समस्याग्रस्त संस्था वा संघको सम्बन्धमा व्यवस्थापन समितिले गरेको निर्णय वा काम कारवाहीको विषयमा कुनै अदालत वा अर्धन्यायिक निकायमा मुद्दा वा विवाद परेमा सो को प्रतिरक्षा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयबाट खटिएको सरकारी वकीलबाट हुनेछ ।

४५. विवाद निरुपण समितिको गठन :

(१) सहकारी संस्थाका बिच कुनै विवाद उत्पन्न भएमा सो विवाद निरुपणका लागि देहाय बमोजिम विवाद निरुपण समितिको गठन हुनेछ :

(क) दर्ता गर्ने अधिकारी वा दर्ता गर्ने अधिकारीले तोकेको व्यक्ति -संयोजक

(ख) जिल्ला सहकारी संघको अध्यक्ष वा प्रतिनिधि -सदस्य

(ग) सम्बन्धीत विषयगत सहकारी संघको अध्यक्ष

वा प्रतिनिधि -सदस्य

घ) स्थानीय सहकारी संजालको संयोजक वा प्रतिनिधि -सदस्य

- (२) उपनियम (१) बमोजिमको समितिले विवादसँग सम्बन्धीत सहकारी संस्थाका एक-एक जना प्रतिनिधिलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्नुपर्नेछ ।
- (३) उपनियम (१) अनुसारको समितिले आफ्नो कार्यविधि आफै तय गर्न सक्नेछ ।

४६. जानकारी दिनुपर्ने :

- (१) यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रदेशको नियमन क्षेत्राधिकार अन्तर्गत रहेको सहकारी संस्थाले स्थानीय तहमा कार्यालय, सेवा केन्द्र वा अन्य माध्यमबाट सेवा संचालन गर्दा रिब्दीकोट गाउँकार्यपालिकालाई जानकारी दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिमका सहकारी संस्थाहरुको विवरण रिब्दीकोट गाउँपालिकाले प्रदेश र मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

४७. अनुसूचीबाट थपघट वा हेरफेर गर्न सक्ने : रिब्दीकोट गाउँकार्यपालिकाले आवश्यक देखेमा स्थानीय राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अनुसूचीमा आवश्यक थपघट वा हेरफेर गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची - १

(नियम ४ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धीत)

दर्ता दरखास्तको नमूना

मिति: २० । ।

श्री दर्ता गर्ने अध्यक्ष ज्यू

रिब्दीकोट गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, पाल्पा

विषय : सहकारी संस्थाको दर्ता ।

महोदय,

हामी देहायका व्यक्तिहरु देहायका कुरा खोली देहायको संस्था दर्ता गरी पाउन निवेदन गर्दछौं । उद्देश्य अनुरूप संस्थाको तत्काल गर्ने कार्यहरुको योजना र प्रस्तावित संस्थाको विनियम दुई प्रति यसै साथ संलग्न राखी पेश गरेका छौं ।

संस्थाको सम्बन्धी विवरण

(क) प्रस्तावित संस्थाको नाम :

(ख) ठेगाना :

(ग) उद्देश्य :

(घ) मुख्य कार्य :

(ङ) कार्यक्षेत्र :

(च) दायित्व :

(छ) सदस्य संख्या : (१) महिलाजना (२) पुरुषजना

(ज) प्राप्त शेयर पूँजिको रकम : रु

(झ) प्राप्त प्रवेश शुल्कको रकम : रु

आवेदकहरुको तर्फबाट

नाम:

हस्ताक्षर :

पद : तदर्थ संचालक समितिका अध्यक्ष

(प्रस्तावितसहकारी संस्था लि.)

अनुसूची - २

(नियम ४ को उपनियम (२) सँग सम्बन्धीत)

संभाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन ढाँचा

- (१) परिचय
- (२) संस्था गठन गर्नु पर्नाका कारण
- (३) सदस्यताको जनसाङ्ख्यिक आधार
- (४) सहभागिताको औचित्य
- (५) व्यवसायिक सम्भाव्यता
 - ५.१ सदस्य केन्द्रीयताका आधारमा व्यवसायिक कारोबारको अनुमान
 - ५.२ सदस्यहरुको संरक्षण सुनिश्चित गर्ने आधारहरु
 - ५.३ कारोबारबाट हुने बचतको प्रक्षेपण
- (६) पूँजि आवश्यकता र स्रोत
 - ६.१ आवश्यकताको अनुमान
 - ६.२ स्रोत
 - ६.३ पूँजि परिचालनका तर्कसम्मत आधारहरु
- (७) बजार विश्लेषण
 - ७.१ नजिकको बजार
 - ७.२ टाढाको बजार
 - ७.३ प्रतिस्पर्धाको स्तर र प्रतिस्पर्धामा रहिरहने आधारहरु
- (८) कार्यक्षेत्रभित्र रहेका समान प्रकृतिका सहकारी संस्थाहरुको संख्या, सेवा र सदस्यताको प्रकाशमा प्रस्तावित संस्थाको औचित्य
- (९) पहिले स्थापना भइसकेका समान प्रकृतिका संस्थाहरुमा संलग्न हुन नसक्ने कारण
- (१०) महिला शसक्तिकरण र सामाजिक समावेशीकरणका आयामहरु
- (११) जनशक्ति व्यवस्था
- (१२) संस्थाको विकास र स्थायित्वका आधारहरु ।

अनुसूची-३

(नियम ४ को उपनियम (२) र नियम २० को उपनियम (२) को खण्ड
(क) सँग सम्बन्धीत)

आवेदकहरुको विवरण फारामको ढाँचा

सि.नं.	बाजेको नाम, थर	बाबुको नाम, थर	पति वा पत्नीको नाम, थर	आवेदकको नाम, थर	उमेर	ठेगाना	पेशा	सादस्य लिन स्वीकार गरेको शेरको विवरण			सम्पर्क नं.	औठाछाप	फोटो र फोटोमा पर्ने गरी सहि छाप
								प्रति शेर रकम रु	खरिद शेर सख्या	शेरको जम्मा रकम रु			
१													
२													
३													
४													
५													
६													
७													

अनुसूची -४

(नियम ४ को उपनियम (२) को खण्ड (ख) सँग सम्बन्धीत)

व्यवसायिक कार्ययोजनाको ढाँचा

संस्था र संघको नाम :

ठेगाना :

क. उद्देश्य :

१.
२.
३.

ख. कार्यहरु :

१.
२.
३.
४.
५.
६.

ग. आगामी तीन वर्षपछिको अवस्था प्रक्षेपण

१. सदस्यता विस्तार लक्ष्य

विवरण	पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	कैफियत
◆ सदस्य (संघ संस्था) संख्या				
◆ महिला				
◆ पुरुष				
◆ जम्मा				
◆ जम्मा सदस्यमा दलित				

२. व्यवसायिक सेवा विस्तार लक्ष्य

खण्ड १ संख्या १ स्थानीय राजपत्र भाग - १ मिति: २०७७०७२६

विवरण	पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	कैफियत
◆ सदस्य (संघ संस्था) संख्या				
◆ परिमाण (.....)				
◆ रकम (रु.)				
◆ लाभान्वित हुने सदस्य (जना)				
◆ सदस्य (संघ संस्था) लाई बस्तु वा सेवा बिक्री				
◆ परिमाण (.....)				
◆ रकम (रु.)				
◆ लाभान्वित हुने सदस्य (जना)				
◆ सदस्य (संस्थाका सदस्य) लाई रोजगारीको अवसर सृजना				
◆ प्रत्यक्ष पूर्णकालिन -जना)				
◆ ऋप्रत्यक्ष पूर्णकालिन -वर्षमा २,०८० घण्टाको १ जनाको हिसाबमा जम्मा जना)				
◆ सदस्य (संघ संस्था) लाई ऋण सेवा -वार्षिक				
◆ रकम (रु.)				
◆ जना				
◆ सदस्य (संस्थाका सदस्य) लाई बचत सेवा -मौज्दात)				
◆ रकम (रु.)				
◆ जना				

३. सहकारी गतिविधि विस्तार लक्ष्य

विवरण	पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	कैफियत
◆ सदस्य शिक्षा (वार्षिक जना)				
◆ गाउँ र टोल र उपक्षेत्रीय सदस्य बैठकहरु आयोजना (वार्षिक पटक)				
◆ सामुदायिक विकासका योजनाहरु संचालन				

घ. पूँजीको श्रोत र उपयोग

विवरण	पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	कैफियत
◆ आवश्यकता				
- स्थीर पूँजीतर्फ (घर, जग्गा, कारखाना, उपकरण, फर्निचर आदि)				
◆ चालु पूँजीतर्फ (मौज्दात मालसामान, उघारो बिक्री, नगद मौज्दात आदि)				
◆ ऋण लगानी तर्फ				
◆ जम्मा				
◆ श्रोत				
- शेयर पुँजी				
- जगेडा कोष				
- अन्य (.....)				
- सदस्यको बचत (सदस्य लाई ऋण दिन मात्र)				
जम्मा				

कार्यान्वयन जिम्मेवारी बाँडफाँड

(ड) संचालक समितिको जिम्मेवारी

-

-

(च) गाउँ र टोल र उपक्षेत्रीय बैठकको जिम्मेवारी

-

-

(छ) लेखा सुपरीवेक्षण समितिको जिम्मेवारी

-

-

(ज) व्यवस्थापन कर्मचारीहरुको जिम्मेवारी

-

-

(झ) प्रत्येक सदस्यको जिम्मेवारी

-

-

(ञ) कार्ययोजनाबाट सदस्य (संस्थाका सदस्य) हरुको जीवनमा पर्ने प्रभावका सूचकहरु

-

-

(ट) कार्यान्वयन प्रगतिको समिक्षा एवं जवाफदेही स्थापना विधि

-

-

अनुसूची - ५

(नियम ४ को उपनियम (२) को खण्ड (ग) सँग सम्बन्धीत)

भरपाईको ढाँचा

भरपाई दादै प्रस्तावितसहकारी
संस्था लि. को तदर्थ संचालक समितिका श्री ..
.....आगे उक्त सहकारी संस्था लि.
का सदस्यहरुकोप्रारम्भिक भेलाको मिति
.....को निर्णय बमोजिम प्रति शेयर रु।-
का दरलेजनावाट जम्माकिताको हुन
आउने जम्मा रकम रु(अक्षरूपी
.....मात्र) र प्रवेश शुल्क प्रतिव्यक्ति रु।-
दरले हुन आउने रु।- (अक्षरूपीमात्र)
गरी जम्मा रु।- अक्षरूपीमा
त्र) सहकारी संस्था दर्ता भएपछि, संस्थाको नाममा बैंक खाता खोली
जम्मा गर्ने कबोल गरी उक्त रकम मैले बुझिलिई यो भरपाईमा सहीछाप
गरीकार्यालयमा पेश गरेको छु । प्राप्त
रकम हाल मेरोमा रहेकोहिसाब नं.
.....मा जम्मा गरी बैंक भौचर दाखिला गरेको छु । उक्त रकम संस्था
दर्ता भई नियमानुसार संस्थाको आफ्नै खाता नखोले सम्म चलन नगरी
सुरक्षित राख्नेछु र संस्थाको बैंक खाता खोलेपछि तत्कालै दाखिला गर्नेछु ।
फरक परेमा कानून बमोजिम कारबाही भएमा मेरो मञ्जुरी छ ।

इति संवत् २०सालमहिनागते रोजशुभम् ।

अनुसूची -६

(नियम ४ को उपनियम (२) को खण्ड (घ) सँग सम्बन्धीत)

तदर्थ संचालक समितिका सदस्यहरुको विवरण फारामको ढाँचा

सि.नं	बाजेको नाम, थर	बाबुको नाम, थर	पति वा पत्तिको नाम, थर	संचालकको नाम, थर	पद	ठेगाना	पेशा	निर्वाचित मिति	बहाल रहने अवधि	औठाछाप	फोटो र फोटोमा पर्ने गरी सही छाप	सम्पर्क नं.	कैफियत
१													
२													
३													
४													
५													

अनुसूची - ७

(नियम ४ को उपनियम (२) को खण्ड (ड) सँग सम्बन्धीत)

स्व(घोषणा पत्रको ढाँचा

प्रस्तावित श्रीसहकारी संस्था लि. दर्ता गर्न दरखास्त दिने हामी तपशिल बमोजिमका आवेदकहरुले प्रचलित कानूनसम्मत सहकारी संस्था स्थापना गरी आफ्नो आर्थिक सामाजिक उत्थान गर्ने कार्य कारण बाहेक अन्य कुनै कार्यकारण नभएको र देहायमा उल्लिखित कुराका साथै अन्य कुनै कुराले सहकारी संस्थाको सदस्यता प्राप्त गरी सेवा उपयोग गर्न अयोग्य नभएको स्व(घोषणा गर्दछौं :

- यही प्रकृतिको अन्य सहकारी संस्थाको सदस्य छैनौं ।
- बैंक, वित्तिय संस्था वा अन्य कुनै सहकारी संस्था, संघ र राष्ट्रिय सहकारी बैंकको कानून बमोजिम कालो सूचीमा परेको व्यक्ति हैनौं ।
- यसअघि सहकारी संस्था खोली सदस्यहरुको रकम हिनामिना गरी कारबाहीमा परेका वा फरार रहेको व्यक्ति हैनौं ।
- सम्पत्ति शुद्धिकरण सम्बन्धी कसुरमा सजाय पाएका व्यक्ति हैनौं र
- सहकारी दर्शन, सिद्धान्त, मूल्य, मान्यता र कानून बमोजिम स्वावलम्बन र पारस्परिकताको भावनाबाट आफ्नो बहुआयामिक विकासका लागि यस संस्थाको संचालन गर्न मञ्जुर छौं ।

उपयुक्त बेहोरा ठीक, साँचो हो । भुट्टा ठहरे कानून बमोजिम सहुंला, बुझाउँदा भनी सही छाप गर्ने:-

सि.नं.	आवेदकको नाम, थर	नागरिकता नं. र जारी जिल्ला	हालको ठेगाना र सम्पर्क नम्बर	सही छाप

अनुसूची (८
(नियम ४ को उपनियम (२) को खण्ड (च) सँग सम्बन्धीत)
अधिकार प्रत्यायोजन पत्रको ढाँचा

मिति: २०.....।.....।.....

श्री दर्ता गर्ने अधिकारी ज्यू

.....।

विषय : अधिकार प्रत्यायोजन ।

महोदय,

यस प्रस्तावितसहकारी संस्था लि.
को मिति २०.....।.....।..... मा बसेको दोश्रो प्रारम्भिक भेलाले गरेको
निर्णयानुसार संस्था दर्ता गर्ने क्रममा प्रचलित कानून बमोजिम प्रक्रिया
पूरा गर्ने सिलसिलामा हाम्रो तर्फबाट विनियममा सामान्य थपघट गरी
प्रमाणिकरण लगायतका आवश्यक काम कारवाही गर्न निम्न दस्तखत
नमुना भएको तदर्थ संचालक समितिका,श्री
....., श्री र
....., श्रीसमेतलाई अधिकार प्रत्यायोजन
गरिएको बेहोरा अनुरोध गर्दछौं । निजहरुले हाम्रो प्रतिनिधिको रूपमा गरेका
सम्पूर्ण कामको जिम्मेवारी लिने गरी हामी मञ्जुर छौं ।

अधिकार प्रत्यायोजन गरिएका व्यक्तिको

नाम थर	ठेगाना	पद	दस्तखत नमुना
१. श्री			
२. श्री			
३. श्री			

आवेदकहरुको

सि.नं.	सदस्यहरुको नाम, थर	ठेगाना	सही छाप
१.			
२.			
३.			
४.			
५.			

द्रष्टव्य : अधिकार प्रत्यायोजन-पत्रमा आवेदक सबैको विवरण समावेश गर्नुपर्नेछ ।

अनुसूची - ९
(नियम ५ सँग सम्बन्धीत)
संस्था दर्ता प्रमाण-पत्रको ढाँचा

श्री रिब्दीकोट गाउँपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
खस्थौली, पाल्पा ।

सहकारी संस्था दर्ता प्रमाण-पत्र

दर्ता नं. :

रिब्दीकोट गाउँपालिकाको सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ६ को
उपदफा (१) बमोजिम
लाई सिमित दायित्व भएको सहकारी संस्था दर्ता गरी स्वीकृत विनियमसहित
यो प्रमाण(पत्र प्रदान गरिएको छ ।

सहकारी संस्थाको वर्गीकरण :

दर्ता गरेको मिति :

दस्तखत:

दर्ता गर्ने अधिकारीको नाम:

दर्जा :

कार्यालयको छाप

:

अनुसूची - १०

(नियम १० सँग सम्बन्धीत)

विनियममा उल्लेख गर्नुपर्ने विषयहरू

प्रस्तावना

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ,
२. संस्थाको नाम र ठेगाना,
३. परिभाषा,
४. उद्देश्य,
५. कार्य,
६. कार्यक्षेत्र,
७. संस्थाको सदस्य।
८. सदस्यताको गोप्यता,
९. सदस्यताका लागि निवेदन र प्राप्ति,
१०. सदस्यताको अन्त्य,
११. सदस्यको निश्कासन,
१२. सदस्यताबाट राजीनामा,
१३. पुनः सदस्यता,
१४. सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार,
१५. सदस्यता खुला रहने,
१६. सदस्यता प्राप्ति, पुन प्राप्ति र राजीनामा स्वच्छिक हुनुपर्ने,
१७. शेयर पूँजी,
१८. सदस्य बन्नु कम्तीमा एक शेयर खरिद गर्नुपर्ने,
१९. थप शेयर खरिद गर्न सक्ने,
२०. शेयर फिर्ता वा हस्तान्तरण,
२१. प्रवेश शुल्क,
२२. कृत्रिम छेकबार नलगाइने,
२३. शेयर प्रमाण पत्र,
२४. सदस्यको दायित्व सिमित हुने,
२५. प्रारम्भिक साधारण सभा,
२६. वार्षिक साधारण सभा,
२७. विशेष साधारण सभा,

२८. साधारण सभाको बैठक,
२९. साधारण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार
३०. साधारण सभाको निर्णय अनिवार्य हुने,
३१. गाउँ र टोल र उपक्षेत्रिय बैठक,
३२. गाउँ र टोल र उपक्षेत्रिय बैठकका कार्यहरु,
३३. गाउँ र टोल र उपक्षेत्रिय बैठकको कार्यव्यवस्था,
३४. संचालक समिति
३५. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार,
३६. समितिको बैठक,
३७. लेखा सुपरिवेक्षण समिति,
३८. उत्तरदायित्व श्रृङ्खला,
३९. अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार,
४०. व्यवस्थापकको नियुक्ति,
४१. व्यवस्थापकको काम, कर्तव्य र अधिकार,
४२. विशेष जिम्मेवारी,
४३. कर्मचारीको नियुक्ति तथा सेवाका शर्त,
४४. संस्थाको कोष,
४५. कोषको सुरक्षा,
४६. कोषको उपयोग,
४७. जगेडा कोष,
४८. संरक्षित पूँजी फिर्ता,
४९. लाभांश वितरण नगरिने,
५०. जगेडा कोषमा रकम सार्नु पर्ने,
५१. बचत संकलन गर्न सक्ने र नसक्ने,
५२. बचत संकलनमा सीमा,
५३. ऋण दिन सक्ने,
५४. ऋण प्रवाहमा सीमा,
५५. ऋण बाहेकको प्रयोजनमा बचतको रकम लगाउन नहुने,
५६. साधारण सभाको स्वीकृति लिनु पर्ने,
५७. सदस्य केन्द्रीयता,
५८. स्वार्थ गाभिने निर्णयमा सहभागितामा प्रतिबन्ध,

५९. कर्मचारीसँगको कारोबारमा निर्वन्धन,
६०. जोखिम मूल्यांकन,
६१. कारोबार नगरिने,
६२. कारोबारको लेखा,
६३. खाताबही,
६४. आन्तरिक हिसाब जाँच,
६५. वार्षिक हिसाब जाँच,
६६. विद्यतीय प्रणालीका प्रयोग गर्दा जोखिम मूल्यांकन गर्नुपर्ने,
६७. अन्य आधारभूत कागजात,
६८. एकिकृत सूचना प्रणालीमा आवद्धता,
६९. दर्ता गर्ने अधिकारी वा दर्ता गर्ने अधिकारीबाट अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष प्रतिवेदन,
७०. वित्तीय जानकारी एकाईमा प्रतिवेदन,
७१. साधारण सभामा जानकारी गराउनुपर्ने,
७२. हकवालाको मनोनयन,
७३. हक दावी वा नामसारी,
७४. निर्वाचन,
७५. शपथ ग्रहण,
७६. एकीकरण वा विभाजन,
७७. कार्यान्वयन अधिकारी,
७८. मध्यस्थता,
७९. समानता र समता,
८०. विनियम संशोधन,
८१. साधारण सभाले कार्यविधि बनाउन सक्ने,
८२. व्याख्या गर्ने अधिकार,
८३. ऐन, नियमावलीसँग बाझिएकोमा अमान्य हुने ।

आज्ञाले
प्रेमचन्द्र अर्याल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत